

Toepassing Coördinatiewet uitzonderingstoestanden – Covid-19

De Coördinatiewet uitzonderingstoestanden voorziet in de instelling van twee uitzonderingstoestanden:

- de **beperkte noodtoestand**
- de **algemene noodtoestand**.

De noodtoestand is een buitengewone rechtstoestand waarin voor een bepaalde tijd aanvullende bepalingen van kracht zijn.

Ook bestaat de mogelijkheid om (delen van) noodwetgeving in werking te stellen zonder dat een (beperkte of algemene) noodtoestand wordt afgekondigd. (**Separate toepassing noodbevoegdheden**)

Criteria voor toepassing:

- *Feitelijke gebeurtenissen*
Er moeten zich feitelijke gebeurtenissen hebben voorgedaan die het afkondigen van de noodtoestand kunnen rechtvaardigen.
- *Omdat de normale wettelijke bevoegdheden tekort schieten*
Alleen daar waar voor het beschermen van de nationale veiligheid in het reguliere instrumentarium een omissie of beperking wordt geconstateerd kan overwogen worden om noodbevoegdheden te activeren, al dan niet in het kader van een noodtoestand. Zie bijvoorbeeld de toepassing van de Wet publieke gezondheid en de Wet veiligheidsregio's, die nu al gebruikt is. Per situatie dient te worden bepaald welke aanvullende bepalingen van kracht worden verklaard en voor welk gebied dat geldt; Nederland of een gedeelte daarvan.

Wat is nodig voor afkondiging noodtoestand (art. 1-3):

- In alle gevallen een KB op voordracht van de MP.
- Plaatsing in het Staatsblad
- Terstond mededeling aan de Staten-Generaal (beide Kamers) → de Staten-Generaal in verenigde vergadering kan besluiten dat de beperkte noodtoestand of de algemene noodtoestand niet, of niet langer dan een bepaalde termijn, mag voortduren;

Wat is nodig voor activering noodbevoegdheden

In alle gevallen een KB op voordracht van de MP. Kan verzamel-KB zijn voor verschillende noodbevoegdheden en kan worden geïntegreerd in KB tot afkondiging noodtoestand

Neveneffect van separate toepassing

Het buiten een noodtoestand in werking stellen van een of meer noodbevoegdheden geschiedt bij koninklijk besluit, op voordracht van de minister-president. Het besluit wordt onverwijld gevolgd door een voorstel van wet (aangeduid als verlengingswet), opdat de Staten-Generaal zich kunnen uitspreken over het voortduren van de in werking gestelde bepalingen. Dit vergt dus telkens een wetsvoorstel

Politiek-bestuurlijk

- Bij toepassing van wetgeving - dus ook van noodwetgeving - gelden de uitgangspunten van proportionaliteit en subsidiariteit.
- Het feit dat de noodtoestand uitsluitend door de MP kan worden afgekondigd en dat er bestaande bevoegdheden en verantwoordelijkheden kunnen worden doorbroken, heeft invloed op de bestaande politiek-bestuurlijke verhoudingen en op de reguliere verantwoordelijkheidsverdeling. Dit kan ook leiden tot een passieve houding bij andere bestuurslagen.
- Veel noodbevoegdheden in algemene noodtoestand maken inbreuk op de grondwettelijke vrijheden of kunnen als zodanig worden gepercipieerd.

Vraag aan ICCb:

Welke noodbevoegdheden zijn naar verwachting echt nodig voor de aanpak van de Covid-19-crisis? (tekortschieten normale bevoegdheden, zie hierboven)

Ter informatie over JenV-noodbevoegdheden

Voor JenV is vooral van belang de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag, (zie bijlagen)

Totaallijst

Zie Kamerstukken II 1994/95, 23 790 nr.7

Separate inwerkingstelling is mogelijk van de volgende bepalingen:

- van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag: artikelen 5, 6, 7, 8, eerste en derde lid, 9, eerste, tweede, derde en vijfde lid, en 10 gezamenlijk of afzonderlijk;
- van de Oorlogswet voor Nederland: artikelen 9 tot en met 14 gezamenlijk of afzonderlijk;
- van de Wet bescherming staatsgeheimen: artikel IIIa;
- van de Noodwet rechtspleging: artikelen 2 tot en met 14;
- van de Vreemdelingenwet 2000: artikel 111;
- van de Wet verplaatsing bevolking: artikelen 2a, 2b, 2c, 2e, 3, 4, 5, eerste lid, 6, 7, eerste lid, en 8, eerste lid, gezamenlijk of afzonderlijk;
- van de Wet rampen en zware ongevallen: artikelen 22 tot en met 24;
- van de Noodwet financieel verkeer: artikelen 3 tot en met 32 gezamenlijk of afzonderlijk;
- van de Comptabiliteitswet 2001: artikel 97, eerste lid;
- van de Wet militaire inundatiën: artikelen 1a, 2 en 3;
- van de Kaderwet dienstplicht: artikel 19, eerste lid;
- van de Inkwartieringswet: artikelen 28, 29 en 35;
- van de Onteigeningswet: artikelen 76a bis tot en met 76f bis;
- van de Woningwet: artikelen 101a, 102 en 103 gezamenlijk;
- van de Spoorwegwet: artikelen 99 tot en met 102;
- van de Wet behoud scheepsruimte 1939: artikelen 2 tot en met 4, 8 en 9;
- van de Luchtvaartwet: artikelen 57a, 58, 59 en 61;
- van de Vervoersnoodwet: artikelen 8 tot en met 15 en 17;
- van de Havennoodwet: artikelen 6 tot en met 12;
- van de Wet gevaarlijke stoffen: artikel 21 a;
- van de Vaarplichtwet: artikelen 2a, 10, 11, 16, 17, 18 en 20;
- van de Binnenschepenwet: artikel 56a;
- van de Scheepvaartverkeerswet: artikel 38, geheel of gedeeltelijk;
- van de Loodsenwet: artikel 52;
- van de Telecommunicatiewet: artikel 14.4, eerste en tweede lid;
- van de Postwet: artikel 21, eerste tot en met vierde lid;
- van de Wet rijonderricht motorrijtuigen 1993: artikel 8b;
- van de Wet luchtverkeer: artikel 51 of 51a en artikel 52;
- van de Wegenverkeerswet 1994: artikel 4, derde en vierde lid;
- van de Distributiewet 1939: artikelen 2 tot en met 10, 13 tot en met 22a;
- van de Hamsterwet: artikelen 3 tot en met 5;
- van de Vorderingswet 1962: artikel 3a;
- van de Prijzennoodwet: artikelen 5 tot en met 15;
- van de Bodemproductiewet 1939: artikelen 2 tot en met 4, 8 tot en met 10;
- van de Noodwet voedselvoorziening: artikelen 6 tot en met 14;
- van de Noodwet arbeidsvoorziening: één of meer van de paragrafen van hoofdstuk II;
- van de Noodwet geneeskundigen: één of meer van de paragrafen van hoofdstuk II;
- van de Warenwet: artikel 2a;
- van de Wet inzake bloedtransfusie: artikel 41b;
- van de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen: artikel 32.

In de beperkte noodtoestand kunnen voorts in werking worden gesteld:

- van de Oorlogswet voor Nederland: artikelen 15 tot en met 23 gezamenlijk of afzonderlijk;
- van de Scheepvaartverkeerswet: artikel 39, eerste lid;
- van de Loodsenwet: artikel 53, eerste lid;
- van de Wegenverkeerswet 1994: artikel 4, vijfde lid.

In de algemene noodtoestand kunnen voorts in werking worden gesteld:

- van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag: artikelen 11, 12, 13, 14, eerste lid, 15, eerste en derde lid, 16, eerste, tweede en derde lid, 17, eerste, tweede en derde lid, en 18 gezamenlijk of afzonderlijk en de artikelen 19 tot en met 25, 26, tweede lid, 27 en 28 gezamenlijk;
- van de Oorlogswet voor Nederland: artikelen 24 tot en met 43 gezamenlijk of afzonderlijk en de artikelen 44 tot en met 53 gezamenlijk;
- van de Noodwet rechtspleging: artikel 17;
- van de Mediawet: artikel 174, eerste lid.